

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی اردبیل
دانشکده پرستاری مامایی

پایان نامه

دوره کارشناسی ارشد رشته پرستاری اورژانس

عنوان

شناسایی پیش بینی کننده های رفتارهای خودمدیریتی در بیماران دیابتی مراجعه کننده به اورژانس
مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی (ره) اردبیل بر اساس رویکرد اکولوژیک در سال ۱۳۹۸

استاد راهنما

دکتر عقیل حبیبی سولا

استاد مشاور

دکتر حامد رضاخانی مقدم

نگارنده

مهناز داوری

زمستان ۱۳۹۹

کد پایان نامه: ۵۰

تقدیم به

این پایان نامه را ضمن تشکر و سپاس بیکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم
می دارم
به

پدر و مادر عزیز و مهربانم
که در سختی‌ها و دشواری‌های زندگی همواره یآوری دلسوز و فداکار
و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده‌اند.

استادان فرزانه و فرهیخته ای که در راه کسب علم و معرفت مرا یاری و راهنمایی
داده اند.

بیماران مبتلا به دیابت که در به ثمر رسیدن این پژوهش مرا یاری دادند.

تشکر و قدردانی

سپاس بی کران پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش رهنمودمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت و نمی توانم معنایی بالاتر از تقدیر و تشکر بر زبانم جاری سازم و سپاس خود را در وصف استادان خویش آشکار نمایم که هر چه گویم و سرایم، کم گفته ام.

برخود واجب می دانم از تمامی عزیزانی که در طول این دوره تحصیلی و مخصوصا در به ثمر رسیدن این پژوهش مرا یاری دادند، تقدیر و تشکر نمایم.

از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر عقیل حبیبی سولا، استاد محترم راهنما که با سعه صدر، حوصله و دقت نظر، همچون همیشه این شاگرد را مورد رهنمون خویش قرار دادند.

از استاد ارجمند جناب آقای دکتر حامد رضاخانی مقدم که در عین گشاده رویی، با ارشادهای موثر خویش، راهگشای پروژه اینجانب بودند و در این مسیر از هیچ کمکی دریغ ننمودند.

همچنین، از اساتید محترم داور و تحصیلات تکمیلی؛ آقای دکتر داوود ادهم، آقای دکتر محمد علی محمدی، آقای دکتر یوسف حمیدزاده اربابی، خانم دکتر معصومه آقامحمدی که در این امر راهنمایی های دلسوزانه داشتند تقدیر و تشکر می کنم. همچنین بر خود لازم می دانم از اساتید دوران تحصیلم تشکر و تقدیر نمایم که بسیار از محضر ایشان استفاده کردم.

از مسئولین محترم دانشکده پرستاری و مامایی و مرکز آموزشی درمانی امام خمینی (ره) اردبیل و بیماران مبتلا به دیابت که با همیاری و مساعدت خود، اجرای این مطالعه را ممکن ساختند سپاسگذارم.

در نهایت از زحمات کلیه عزیزانی که به هر طریق در تهیه این پایان نامه مرا یاری رساندند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

چکیده

زمینه و هدف: دیابت شایع ترین بیماری متابولیک در جهان محسوب می شود. مطالعات اندکی به شناسایی پیش بینی کننده های رفتارهای خودمدیریتی دیابت با یک الگوی جامع پرداخته اند. مطالعه حاضر با هدف تعیین پیش بینی کننده های رفتارهای خودمدیریتی در بیماران دیابتی مراجعه کننده به اورژانس بیمارستان امام خمینی اردبیل براساس رویکرد اکولوژیک در سال ۱۳۹۸ انجام شد.

روش کار: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-تحلیلی بود. تعداد ۲۷۳ بیمار مبتلا به دیابت نوع ۲ مراجعه کننده به بخش اورژانس وارد مطالعه شدند. داده های مطالعه توسط پرسشنامه های «باور به اثربخشی درمان»، «خودکارآمدی دیابت»، «حمایت اجتماعی»، «تأثیرات موقعیت»، «ابزار غربالگری دیسترس دیابت» و «ابزار خودمدیریتی دیابت» جمع آوری و با استفاده از آزمون های t مستقل، آنالیز واریانس یک طرفه، همبستگی پیرسون و آنالیز رگرسیون خطی در نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها: از بین «عوامل فردی» جنسیت، سطح تحصیلات، مدت ابتلا به دیابت، داشتن گلوکومتر در خانه، توانمندی دیابت، حمایت فردی و خودکارآمدی، در «عوامل بین فردی» حامی اصلی سلامتی، عضویت در شبکه های اجتماعی، حمایت خانواده و دوستان، حمایت همسایه و محله، در «عوامل گروه و سازمان» حمایت سازمان ها و در «عوامل جامعه و سیاستگذاری» متغیرهای تاثیر موقعیتی و تاثیر رسانه های جمعی پیش بینی کننده های رفتار خودمدیریتی دیابت در جامعه مورد پژوهش بودند. متغیرهای جنس، سطح تحصیلات، داشتن گلوکومتر در خانه، توانمندی دیابت، حمایت فردی از «عوامل فردی» و متغیر تاثیر موقعیتی از «عوامل جامعه و سیاستگذاری» به عنوان مهمترین عوامل پیش بینی کننده رفتارهای خودمدیریتی بیماران مبتلا به دیابت مراجعه کننده به اورژانس شناسایی شدند.

نتیجه گیری: از آنجا که استراتژی هایی که برای بهبود خودمدیریتی بیمار بر یک عامل متمرکز هستند ممکن است برای دستیابی به تأثیر ماندگار بر رفتارهای خودمدیریتی کافی نباشد، بنابراین با استفاده از رویکرد اکولوژیک، از مداخلات چند سطحی می توان برای برنامه ریزی جهت تغییر در هر سطح استفاده کرد. از این رو، در سیاستگذاری های بهداشتی، آموزش و مداخله، توجه به عوامل فردی جهت توانمندسازی بیماران برای مدیریت دیابت و توجه ویژه به شرایط محیط با رویکردهای واقع بینانه و خاص فرهنگی جهت مدیریت بیماری نیاز است تا بدین وسیله ارتقا سلامت بیماران دیابتی و جامعه را تضمین کرد و از بار کاری اورژانس های داخلی کاست.

واژه های کلیدی: خودمدیریتی دیابت؛ دیابت نوع ۲؛ الگوی اکولوژیک؛ بخش اورژانس

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصل اول: مقدمه و بیان مسئله

۱-۱. مقدمه	۳
۲-۱. کلیات و بیان مسئله	۴
۳-۱. اهداف	۱۰
۱-۳-۱. هدف کلی طرح	۱۰
۲-۳-۱. اهداف اختصاصی	۱۰
۳-۳-۱. هدف کاربردی	۱۱
۴-۳-۱. سؤالات تحقیق:	۱۱
۵-۳-۱. تعریف واژه ها (نظری و عملی)	۱۱

فصل دوم_ مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲. مقدمه	۱۴
۲-۲. چارچوب پنداشتی	۱۴
۲-۳-۲. پیشینه داخلی	۲۷

فصل سوم: مواد و روش تحقیق

۱-۳. مقدمه	۳۲
۲-۳. نوع مطالعه	۳۲
۱-۲-۳. روش مطالعه	۳۲
۲-۲-۳. جمعیت و نمونه مطالعه	۳۲
۳-۲-۳. محیط مطالعه	۳۲
۴-۲-۳. معیارهای ورود نمونه ها به مطالعه	۳۲
۵-۲-۳. معیارهای خروج نمونه ها از مطالعه	۳۳
۳-۳. ابزارهای مورد استفاده، نحوه استفاده و نحوه تعیین اعتبار و پایایی	۳۳
۱-۳-۳. تعیین اعتبار محتوا و صوری	۳۳
۲-۳-۳. تعیین پایایی پرسشنامه ها	۳۵
۳-۳-۳. اطلاعات دموگرافیک	۳۵
۴-۳-۳. مقیاس غربالگری دیسترس دیابت با دو مورد (DDS2)	۳۵
۵-۳-۳. پرسشنامه حمایت اجتماعی (CIRS)	۳۶
۶-۳-۳. پرسشنامه تأثیرات موقعیتی	۳۶

۳۶	پرسشنامه دانش عمومی دیابت (DKT2)
۳۷	پرسشنامه توانمندسازی دیابت (DES-SF)
۳۷	پرسشنامه سلامت بیمار ۹ (PHQ 9)
۳۷	پرسشنامه باور به اثربخشی درمان
۳۸	پرسشنامه خودکارآمدی افراد مبتلا به دیابت
۳۸	پرسش نامه خودمدیریتی DSMS
۳۹	روش اجرای مطالعه
۴۰	فلوچارت یا گردش کار تحقیق
۴۱	روش تجزیه و تحلیل داده ها
۴۱	ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم: یافته های پژوهش

۴۳	۱-۴ مقدمه
۴۳	۲-۴ تحلیل اهداف مطالعه
۴۳	۱-۲-۴ هدف اول: شناسایی پیش بینی کننده های موثر بر رفتارهای خودمدیریتی بیماران دیابتی از مطالعات پیشین
۵۰	۲-۲-۴ هدف دوم: طبقه بندی عوامل پیش بینی کننده موثر بر رفتارهای خودمدیریتی دیابت در مطالعات قبلی، بر اساس رویکرد اکولوژیک
۵۳	۳-۲-۴ هدف سوم: تعیین پیش بینی کنندگی عوامل فردی در رفتارهای خودمدیریتی در بیماران دیابتی مراجعه کننده به اورژانس مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی (ره) اردبیل در سال ۱۳۹۸
۶۷	۴-۲-۴ هدف چهارم: تعیین پیش بینی کنندگی «عوامل بین فردی» در رفتارهای خودمدیریتی در بیماران دیابتی مراجعه کننده به اورژانس مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی (ره) اردبیل در سال ۱۳۹۸
۷۱	۵-۲-۴ هدف پنجم: تعیین پیش بینی کنندگی «عوامل گروه و سازمان» در رفتارهای خودمدیریتی در بیماران دیابتی مراجعه کننده به اورژانس مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی (ره) اردبیل در سال ۱۳۹۸
۷۵	۶-۲-۴ هدف ششم: تعیین پیش بینی کنندگی «عوامل جامعه و سیاست گذاری» در رفتارهای خودمدیریتی در بیماران دیابتی مراجعه کننده به اورژانس مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی (ره) اردبیل در سال ۱۳۹۸
۸۰	۷-۲-۴ هدف هفتم: تعیین مهمترین عوامل پیش بینی کننده رفتارهای خودمدیریتی از بین عوامل « فردی»، «بین فردی»، «گروه و سازمان»، «جامعه و سیاست گذاری» با رفتارهای خودمدیریتی در بیماران دیابتی مراجعه کننده به اورژانس نفر امام خمینی (ره) در سال ۱۳۹۸
۸۱	بحث، نتیجه گیری و پیشنهادات پژوهش

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۸۲	۱-۵. بحث و بررسی یافته ها
۹۷	۲-۵. نتیجه گیری
۹۸	۳-۵. محدودیت های پژوهش
۹۸	۴-۵. کاربرد یافته ها
۱۰۰	۵-۵. پیشنهادها
۱۰۲	فهرست منابع
۱۲۵	ضمیمه ۱

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۴- شناسایی پیش‌بینی‌کننده‌های موثر بر رفتارهای خودمدیریتی بیماران دیابتی در مطالعات قبلی	۴۳
جدول ۲-۴ عوامل پیش‌بینی‌کننده موثر بر رفتارهای خودمدیریتی دیابت	۵۰
جدول ۳-۴ شاخص‌های آمار توصیفی «عوامل فردی» شرکت‌کنندگان در پژوهش (n = ۲۷۳)	۵۲
جدول ۴-۴: جدول توصیفی سوالات دانش عمومی دیابت (n = ۲۷۳)	۵۴
جدول ۵-۴: جدول توصیفی سوالات توانمندی بیمار (n = ۲۷۳)	۵۴
جدول ۶-۴: جدول توصیفی سوالات دیسترس دیابت (n = ۲۷۳)	۵۵
جدول ۷-۴: جدول توصیفی سوالات سلامت بیمار (افسردگی) (n = ۲۷۳)	۵۵
جدول ۸-۴: جدول توصیفی سوالات باوربه اثر بخشی درمان	۵۸
جدول ۹-۴: جدول توصیفی سوالات خودکارآمدی	۵۹
جدول ۹-۴: جدول توصیفی سوالات حمایت فردی	۶۰
جدول ۱۰-۴: جدول توصیفی سوالات خودمدیریتی دیابت (n = ۲۷۳)	۶۱
جدول ۱۱-۴ ارتباط خودمدیریتی با «عوامل فردی» شرکت‌کنندگان در پژوهش (n = ۲۷۳)	۶۴
جدول ۱۲-۴ ضریب همبستگی پیرسون بین خودمدیریتی دیابت با متغیرهای کمی عوامل فردی شرکت‌کنندگان در پژوهش	۶۵
جدول ۱۳-۴ آنالیز رگرسیون «عوامل فردی» با خودمدیریتی جامعه مورد پژوهش در اورژانس مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی اردبیل سال ۱۳۹۸	۶۶
جدول ۱۴-۴ شاخص‌های آمار توصیفی عوامل بین فردی شرکت‌کنندگان در پژوهش (n = ۲۷۳)	۶۷
جدول ۱۵-۴: جدول توصیفی حمایت خانواده و دوستان	۶۸
جدول ۱۶-۴: جدول توصیفی حمایت خانواده و دوستان	۶۸
جدول ۱۷-۴ ارتباط خودمدیریتی با «عوامل بین فردی» شرکت‌کنندگان در پژوهش (n = ۲۷۳)	۶۹
جدول ۱۸-۴ ضریب همبستگی پیرسون بین خودمدیریتی دیابت با متغیرهای کمی عوامل بین فردی شرکت‌کنندگان در پژوهش	۶۹
جدول ۱۹-۴ آنالیز رگرسیون متغیرهای «عوامل بین فردی» با خودمدیریتی جامعه مورد پژوهش در اورژانس مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی اردبیل سال ۱۳۹۸	۷۰
جدول ۲۰-۴ شاخص‌های آمار توصیفی «عوامل گروه و سازمان» شرکت‌کنندگان در پژوهش	۷۱
جدول ۲۱-۴: جدول توصیفی سوالات حمایت مراقبین بهداشتی (n = ۲۷۳)	۷۲
جدول ۲۲-۴: جدول توصیفی سوالات حمایت سازمان‌ها (n = ۲۷۳)	۷۲
جدول ۲۳-۴: جدول توصیفی سوالات حمایت محیط کار (n = ۷۶)	۷۳

- جدول ۴-۲۴ ضریب همبستگی پیرسون بین خودمدیریتی دیابت با متغیرهای کمی «عوامل گروه و سازمان» شرکت کنندگان در پژوهش ۷۳
- جدول ۴-۲۵ آنالیز رگرسیون «عوامل گروه و سازمان» با خودمدیریتی جامعه مورد پژوهش در اورژانس مرکز آموزشی - درمانی امام خمینی اردبیل در سال ۱۳۹۸ ۷۴
- جدول ۴-۲۶ شاخص های آمار توصیفی عوامل «جامعه و سیاست گذاری» شرکت کنندگان در پژوهش (n=۲۷۳) ۷۵
- جدول ۴-۲۷: جدول سوالات تاثیر موقعیتی (n=۲۷۳) ۷۶
- جدول ۴-۲۸: جدول توصیفی سیاستگذاری (n=۲۷۳) ۷۷
- جدول ۴-۲۹ ارتباط خودمدیریتی با «فاکتورهای جامعه و سیاست گذاری» شرکت کنندگان در پژوهش (n=۲۷۳) ۷۸
- جدول ۴-۳۰ آنالیز رگرسیون «فاکتورهای جامعه و سیاست گذاری» با خودمدیریتی جامعه مورد پژوهش در اورژانس بیمارستان امام خمینی اردبیل در سال ۱۳۹۸ ۷۹
- جدول ۴-۱۸ آنالیز رگرسیون مهمترین عوامل پیش بینی کننده رفتار خودمدیریتی دیابت براساس الگوی اکولوژیک جامعه مورد پژوهش در اورژانس نفر امام خمینی اردبیل در سال ۱۳۹۸ ۸۰

فهرست شکل ها

عنوان

صفحه

شکل ۱-۲: الگوی اکولوژیک (۱۵) ۲۴